

Mikuláš Markus, slovenský důstojník, který osvobozoval v květnu 1945 Vsetín

Mikuláš Markus se narodil 27. června 1897 ve vesnici Málinec na středním Slovensku. Ve svých osmnácti letech nastoupil na základní vojenskou službu, absolvoval školu důstojníků v záloze a po maturitě odešel bojovat na frontu první světové války v rámci Uherské armády. Po skončení války plánoval Markus studia na Vysoké škole lesnické. Jelikož se mu ale nedostávalo financí, stal se vojákem z povolání v československé armádě. Sloužil u pěšího pluku v Lučenci a poté vykonával službu v Jihlavě. V roce 1929 jej povýšili na kapitána.

Po vzniku Slovenského státu zůstal v jeho armádě a bojoval v rámci ní na východní frontě. Zde dosáhl hodnosti plukovníka a převzal velení nad první divizí. S ní se přesunul na jaře roku 1944 na východní Slovensko. Byl v kontaktu s podplukovníkem Janem Golianem a podílel se na přípravách Slovenského národního povstání.

Do něj se aktivně zapojil a velel svojí divizi v boji proti Němcům na východním Slovensku. Se svými vojáky se na podzim stáhl na střední Slovensko, kde po porážce SNP vedl boj v horách. Pobyt v horách u něj způsobil vážné zdravotní problémy, kvůli nimž se na začátku roku 1945 schovával ve Zvoleně až do příchodu osvoboditelských jednotek Rudé armády.

Následně Markuse 26. března 1945 přijali do Československého armádního sboru působícího v rámci Rudé armády. Právě zde se stal velitelem 4. československé brigády vytvořené ze slovenských odvedenců. S brigádou se zúčastnil bojů proti Němcům na západním Slovensku.

Na začátku května brigáda překročila Váh a přes Papajské sedlo se probila na Moravu jako první československá jednotka. Svým průnikem rozvrátila německou obranu Javorníku a 4. května 1945 odpoledne osvobodila Vsetín, kde přišla na pomoc partyzánům, kteří ve městě ráno zahájili povstání.

Ve Vsetíně se plukovníku Markusovi i jeho vojákům dostalo srdečného přivítání. Díky rychlému postupu Markusovy 4. brigády přes Javorníky a následné pomoci povstalcům, neutrpěl Vsetín na konci války velké lidské ztráty, ani materiální škody.

Po skončení druhé světové války byl Markus povýšen na brigádního generála. Poté převzal velení VII. sboru v Trenčíně, kde dosáhl hodnosti divizního generála. Po únoru, v roce 1948 pak vstoupil do Komunistické strany, ale následně byl stejně penzionovaný a začal pracovat jako plánovač lesního závodu v Liptovském Mikuláši. Generál Mikuláš Markus zemřel 31. ledna 1967 v Ružomberoku.

**Autor textu: Pavel Mašláň,
historik Muzea regionu Valašsko**